

ανάλογες έρευνες σε πιο τακτά χρονικά διαστήματα, ώστε να παρακολουθείται καλύτερα το θέμα.

Στη δεύτερη συνεδρίαση της ίδιας θεματικής ενότητας, που πραγματοποιήθηκε στις 19 Ιουνίου 2008, η Επιτροπή φιλοξένησε 22 μαθητές και 2 καθηγητές της Β΄Τάξης του 3^{ου} Ενιαίου Λυκείου Άρτας. Οι μαθητές παρουσίασαν στην Επιτροπή ένα πρωτότυπο πρόγραμμα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και οικολογικής ευαισθητοποίησης, με κύριους άξονες την προώθηση της ανακύκλωσης, τη διαχείριση απορριμμάτων και την προστασία του Αμβρακικού Κόλπου. Ήταν μια πραγματικά ξεχωριστή συνεδρίαση, καθώς αναδείχθηκαν σοβαρά περιβαλλοντικά ζητήματα, μέσα από την καθαρή ματιά και την εμπειριστατωμένη παρουσίαση των παιδιών με βαθιά γνώση και ευαισθησία για τα θέματα περιβάλλοντος. Στη συνεδρίαση εκτός από τα μέλη της Επιτροπής, παρευρέθησαν ο Πρόεδρος της Βουλής κ. Δημήτρης Σιούφας, καθώς και οι βουλευτές του νομού Άρτας κ.κ. Γεώργιος Παπαγεωργίου (Υφυπουργός Υγείας), Κωνσταντίνος Παπασιώζος και Δημήτριος Τσιρώνης. Στη συνεδρίαση τονίστηκε η ανάγκη περεταίρω προώθησης της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης στα σχολεία και αναδείχθηκε ο ρόλος της κοινωνίας των πολιτών, ειδικά των νέων ανθρώπων, στην προσπάθεια για την προστασία του περιβάλλοντος. Η δραστηριότητα του 3^{ου} Ενιαίου Λυκείου Άρτας είναι ένα εξαιρετικό παράδειγμα, που αξίζει να βρει μιμητές και σε άλλα σχολεία σε ολόκληρη τη χώρα.

5. Δασική Πολιτική και Περιαστικά Δάση

Το μείζον ζήτημα της δασικής πολιτικής της χώρας απασχόλησε τρεις συνεδριάσεις της Επιτροπής. Η πρώτη πραγματοποιήθηκε στις 6 Μαρτίου 2008 και παρέστησαν οι κ.κ. Παναγιώτης Χηνοφώτης, Υφυπουργός Εσωτερικών, Κωνσταντίνος Κιλτίδης, Υφυπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Μαργαρίτης Μουζάς, Γενικός Γραμματέας Πολιτικής Προστασίας και Αθανάσιος Κοντοκόστας, Αρχηγός του Πυροσβεστικού Σώματος.

Η δεύτερη πραγματοποιήθηκε στις 20 Μαρτίου 2008 και την Επιτροπή κλήθηκαν να ενημερώσουν οι κ.κ. Παναγιώτης Χηνοφώτης Υφυπουργός Εσωτερικών, Γεώργιος

Κρεμλής, Προϊστάμενος Διοικητικής Μονάδας "Πολιτικής Συνοχής και Εκτιμήσεως Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων" της Γενικής Διεύθυνσης Περιβάλλοντος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Κωνσταντίνος Μπέσης, Δασολόγος, Εκπρόσωπος του ΓΕΩΤΕΕ, Σπυρίδων Ντάφης, Ομότιμος Καθηγητής του ΑΠΘ, εκπρόσωπος ΕΚΒΥ, Δημήτριος Κατσούδας, τέως Γενικός Γραμματέας Δασών, Νικόλαος Μπόκαρης, Πρόεδρος της Πανελληνίας Ένωσης Δασολόγων Δημοσίων Υπαλλήλων, Αθανάσιος Μπουζινέκης, Πρόεδρος της Πανελληνίας Κίνησης Δασολόγων, Δημήτριος Καραβέλλας, Διευθυντής του WWF Ελλάς και Σπυρίδων Κυριάκης, Πρόεδρος του ΕΘΙΑΓΕ .

Στην τρίτη συνεδρίαση, με αντικείμενο τα περιαστικά δάση της Αττικής, που πραγματοποιήθηκε στις 28 Μαΐου 2008, παρέστησαν οι κ.κ. Κωνσταντίνος Κιλτίδης, Υφυπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Στέφανος Μάνος, πρώην Υπουργός ΠΕΧΩΔΕ, Δημήτριος Καλογερόπουλος, Δήμαρχος Αιγάλεω, Πρόεδρος της ΤΕΔΚΝΑ, Νικόλαος Χαρδαλιάς, Δήμαρχος Βύρωνα, Πρόεδρος του ΣΠΑΥ, Δημήτριος Στεργίου, Δήμαρχος Πεντέλης, Πρόεδρος του ΣΠΑΠ, Λάμπρος Μίχος, Δήμαρχος Αγ. Βαρβάρας, Πρόεδρος του ΑΣΔΑ και Δημήτριος Σπάθης, Πρόεδρος του Φορέα Διαχείρισης του Εθνικού Δρυμού Πάρνηθας.

Στο πλαίσιο της συζήτησης για τη δασική πολιτική της χώρας, εντάσσονται και οι επισκέψεις που πραγματοποίησε η Επιτροπή στις πυρόπληκτες περιοχές της Ηλείας και της Πάρνηθας καθώς και στο Ποικίλο Όρος.

Τα δεδομένα που τέθηκαν και τα βασικά συμπεράσματα τα οποία εξήχθησαν, κατά την διάρκεια των συνεδριάσεων και των επισκέψεων της Επιτροπής, μπορούν να συνοψισθούν στα εξής:

- Η προστασία των δασών είναι ένα ζήτημα με περιβαλλοντικές, οικονομικές και κοινωνικές προεκτάσεις, το οποίο πρέπει να αποτελέσει εθνική προτεραιότητα. Η χώρα χρειάζεται μια συνεπή, μακροπρόθεσμη και αποτελεσματική δασική πολιτική με άμεσους και μακροπρόθεσμους στόχους. Η ανυπαρξία της τα τελευταία 30 χρόνια καθώς και η μεταβολή των κλιματικών συνθηκών, αποτελούν τις βασικές αιτίες για την καταστροφή από τις πυρκαγιές ενός μεγάλου τμήματος των δασών και των δασικών εκτάσεων στη χώρα μας. Η αντιμετώπιση της αποδάσωσης αποτελεί άλλωστε έναν από

τους αποτελεσματικότερους και σχετικά οικονομικότερους τρόπους αντιμετώπισης των κλιματικών αλλαγών.

- Οι δασικές πυρκαγιές είναι ένα φυσικό φαινόμενο που, υπό συγκεκριμένες συνθήκες, επιτελεί ένα ρόλο στην ισορροπία και την αναγέννηση των δασικών οικοσυστημάτων τόσο στη χώρα μας όσο και συνολικά στην Μεσόγειο. Η ειδοποιός διαφορά είναι ότι τα τελευταία χρόνια οι δασικές πυρκαγιές είναι πλέον πολύ πιο συχνές, ανεξέλεγκτες και πιο καταστροφικές. Οι τεράστιες ανεξέλεγκτες δασικές πυρκαγιές (mega fires) όπως αυτές που συνέβησαν το καλοκαίρι του 2007, εκτιμάται ότι θα αποτελούν πια τον κανόνα και όχι την εξαίρεση για τα επόμενα χρόνια.
- Οι καταστροφικές δασικές πυρκαγιές των δεκαετιών του '70 και του '80, οδήγησαν στις αρχές της δεκαετίας του '90 σε μία προσπάθεια αναμόρφωσης και ενίσχυσης της δασικής πολιτικής της χώρας. Η δημιουργία ανεξάρτητης Γενικής Γραμματείας Δασών και Φυσικού Περιβάλλοντος εντός του Υπουργείου Γεωργίας και η σύσταση διακομματικής επιτροπής της Βουλής, η οποία κατέληξε σε ομόφωνο πόρισμα το Μάιο του 1993, ήταν δύο από τις σημαντικότερες παρεμβάσεις εκείνης της περιόδου με τις οποίες επετεύχθησαν μετρήσιμα αποτελέσματα.
- Το 1998 η ευθύνη της δασοπυρόσβεσης μεταφέρθηκε στην Πυροσβεστική Υπηρεσία και οι Δασικές Υπηρεσίες - που μέχρι τότε είχαν την ευθύνη - αποδυναμώθηκαν. Την ίδια περίοδο καταργήθηκε η Γενική Γραμματεία Δασών και οι Δασικές Υπηρεσίες υπήχθησαν αρχικά στις νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις και έπειτα στις Γενικές Γραμματείες των Περιφερειών όπου παραμένουν έως σήμερα.

Η πρόληψη, η άμεση πυρανίχνευση και η δασοπυρόσβεση αποτελούν τα τρία διακριτά επίπεδα για την πυροπροστασία. Με βάση αυτούς τους τομείς, τα κεντρικά προβλήματα που παρουσιάζει σήμερα ο τομέας της δασοπροστασίας και της δασοπυρόσβεσης και χρήζουν συγκεκριμένων παρεμβάσεων, μπορούν γενικά να συνοψιστούν στα εξής:

- **Η απουσία Ενιαίου Φορέα Δασοπροστασίας.** Η διαδικασία πρόληψης, πυρόσβεσης και αποκατάστασης των δασών εμπλέκει δεκάδες συναρμόδιες υπηρεσίες, που συχνά έχουν επιφορτιστεί με αντικρουόμενα μεταξύ τους αντικείμενα χωρίς κεντρικό συντονισμό. Η πολυδιάσπαση των επιμέρους τομέων της δασικής πολιτικής και των αρμοδιοτήτων μεταξύ υπηρεσιών, δεν συμβάλλει στην αποτελεσματική προστασία των δασών, αλλά επιτείνει τη σύγχυση ειδικά στους τομείς της άμεσης πυρανίχνευσης και της πυρόσβεσης. Η επιστροφή στο προ του 1998 καθεστώς κρίνεται ανέφικτη, είναι όμως ανάγκη να μελετηθεί το ενδεχόμενο σύστασης και λειτουργίας ισχυρού ενιαίου φορέα, με ξεκάθαρες αρμοδιότητες, που θα συντονίζει όλες τις δράσεις δασοπροστασίας, σε όλα τα στάδια, με έμφαση πρωτίστως στην πρόληψη και δευτερευόντως στην καταστολή.
- **Η ελλιπής συμμετοχή των Δασικών Υπηρεσιών στην πρόληψη και την καταστολή.** Η καλή γνώση του δάσους και των ιδιοτεροτήτων του είναι ένα κρίσιμης σημασίας ζήτημα, προκειμένου να επιτύχουν οι δράσεις πρόληψης, άμεσης πυρανίχνευσης και της δασοπυρόσβεσης. Η Δασική Υπηρεσία πρέπει να έχει συμμετοχή και στα τρία στάδια της πυροπροστασίας, καθώς η διάσπαση των αρμοδιοτήτων και η συμμετοχή της μόνο στο στάδιο της πρόληψης και όχι σε αυτό της καταστολής έχει αποδειχθεί ότι δεν αποδίδει. Η Πυροσβεστική Υπηρεσία καταβάλλει ομολογουμένως τεράστιες προσπάθειες με μεγάλο κόστος, προκειμένου να αντιμετωπίσει τις δασικές πυρκαγιές, αλλά εκ του αποτελέσματος είναι πια φανερό, ότι χρειάζεται την αρωγή της Δασικής Υπηρεσίας.
- **Η υποστελέχωση των Δασικών Υπηρεσιών.** Περίπου το 60% των θέσεων που προβλέπονται για τις Δασικές Υπηρεσίες δεν είναι στελεχωμένο, ενώ και η συντριπτική πλειοψηφία των ήδη υπηρετούντων στελεχών υποαπασχολούνται σε άλλες δραστηριότητες (έκδοση πράξεων χαρακτηρισμών κ.λπ.). Μία σημαντική συνέπεια της αποδυνάμωσης των Δασικών Υπηρεσιών είναι τα περιορισμένης έκτασης και ανεπαρκή δασοκομικά έργα (αραιώσεις, κλαδεύσεις, απομάκρυνση εύφλεκτου υπόροφου κ.λπ.), που συμβάλλουν αποφασιστικά στην πρόληψη. Είναι ανάγκη οι Δασικές Υπηρεσίες να αναδιοργανωθούν και να ενισχυθούν σε

εξοπλισμό και προσωπικό προκειμένου να συμβάλλουν ουσιαστικά στην προστασία των δασών.

- **Η ανυπαρξία δασικών χαρτών και δασολογίου.** Παρά το γεγονός ότι η σύνταξη δασικών χαρτών και δασολογίου αποτελεί υποχρέωση της Πολιτείας, ήδη από τη δεκαετία του '70, δυστυχώς μέχρι σήμερα η χώρα μας δεν έχει αποκτήσει ούτε το ένα ούτε το άλλο. Είναι δεδομένο ότι δεν νοείται άσκηση δασικής πολιτικής χωρίς την απαραίτητη γνώση του χώρου στον οποίο θα ασκείται. Από την άλλη πλευρά, η ακριβής γνώση του δασικού πλούτου μπορεί να αποτελέσει έναν ισχυρό αποτρεπτικό παράγοντα για διεκδικήσεις και αμφισβητήσεις του ιδιοκτησιακού καθεστώτος δασικών εκτάσεων, που συχνά αποτελούν κίνητρο για εμπρησμούς.
- **Η ελλιπής αστυνόμευση και εποπτεία του δάσους.** Μια από τις σημαντικότερες αδυναμίες του συστήματος δασοπροστασίας είναι η απουσία έγκαιρης αναγγελίας της πυρκαγιάς και άμεσης αποτροπής της μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα. Η εμπειρία έχει δείξει ότι, κάτω από συγκεκριμένες καιρικές συνθήκες, όταν μία πυρκαγιά ξεφύγει από τον έλεγχο, η κατάσβεσή της καθίσταται αδύνατη. Για το σκοπό αυτό απαιτείται, ανάμεσα σε άλλα, ένα ικανοποιητικό δίκτυο πυροφυλακίων επαρκώς επανδρωμένων, σύγχρονος εξοπλισμός επικοινωνιών και παρακολούθησης, εξειδικευμένο προσωπικό, ομάδες «δασοκομάντος» και πυροσβεστικά οχήματα ειδικά διαμορφωμένα.
- **Οι αδυναμίες σε επιχειρησιακό επίπεδο.** Ο κακός συντονισμός και η ανεπαρκής διασύνδεση των εμπλεκόμενων φορέων δασοπροστασίας είναι κατά κοινή ομολογία ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα. Η μηδαμινή αξιοποίηση μεθόδων διαχείρισης της βλάστησης, η απόλυτη προσήλωση στα εναέρια μέσα, η ανεπαρκής αξιοποίηση χερσαίων δυνάμεων στην άμεση πυρανίχνευση με τον περιορισμό τους στην προστασία οικισμών κ.λπ., κατά την διάρκεια της κορύφωσης του φαινομένου της πυρκαγιάς, και η ελλιπής αξιοποίηση της εθελοντικής προσφοράς είναι παθογένειες του συστήματος που πρέπει να διορθωθούν.

- **Οι αδυναμίες του συστήματος αποκατάστασης πυρόπληκτων περιοχών.** Η αδιάλειπτη παρακολούθηση και επιτήρηση των καμένων εκτάσεων, η έμφαση στην ανάπτυξη φυτευτικού υλικού που θα καλύψει πιθανές ανάγκες αποκατάστασης (φυτώρια κ.λπ.), η ρύθμιση των δραστηριοτήτων στις συγκεκριμένες περιοχές (θήρα, κτηνοτροφία κ.λπ.) με γνώμονα τις ανάγκες ανασύστασης των οικοσυστημάτων, αλλά και η ανάπτυξη της δασοκομικής έρευνας και της τεχνογνωσίας σε αυτόν τον τομέα, είναι ορισμένα από τα ζητήματα που πρέπει να εξετασθούν, προκειμένου να έχουμε πρακτικά αποτελέσματα στον τομέα της αποκατάστασης.

Τα παραπάνω συμπεράσματα αφορούν και τα περιαστικά δάση και βουνά της Αττικής αλλά ειδικότερα για αυτά είναι ανάγκη να τονιστούν τα παρακάτω σημεία:

- Η **Πεντέλη**, η **Πάρνηθα**, το **Ποικίλο Όρος** και ο **Υμηττός** είναι οι τελευταίοι πνεύμονες πρασίνου της Αττικής, γι' αυτό είναι ανάγκη να προστατευθούν και να αναπλαστούν με κάθε δυνατό τρόπο. Είναι ζήτημα ζωτικής σημασίας για την ποιότητα ζωής των 4 εκατομμυρίων πολιτών και την διαμόρφωση του μικροκλίματος στο λεκανοπέδιο τα επόμενα χρόνια. Κεντρικός γνώμονας των πολιτικών πρωτοβουλιών που θα αναληφθούν, θα πρέπει πλέον να είναι όχι μόνο τι αποτελεί δάσος, αλλά τι θέλουμε ως οργανωμένη Πολιτεία να είναι δάσος στην Αττική.
- Με εξαίρεση την Πάρνηθα η οποία από το 1961 έχει χαρακτηριστεί Εθνικός Δρυμός εξασφαλίζοντας ένα πλέγμα προστασίας, οι κύριες απειλές για τα περιαστικά βουνά και δάση της Αττικής είναι, ανάμεσα σε άλλα, οι καταπατήσεις, οι διεκδικήσεις και αμφισβητήσεις του ιδιοκτησιακού καθεστώτος μεγάλων εκτάσεων και οι κίνδυνοι εκδήλωσης πυρκαγιών σε δασικές περιοχές αλλά και σε τμήματά τους που βρίσκονται σε διαδικασία αναδάσωσης.
- Η ίδρυση ανεξάρτητων δασαρχείων σε όσα περιαστικά βουνά δεν διαθέτουν μέχρι σήμερα (π.χ. στον Υμηττό) καθώς και η κήρυξή τους ως προστατευόμενες περιοχές (Εθνικοί Δρυμοί ή Εθνικά Πάρκα), αποτελούν καθολικά αιτήματα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των τοπικών Συνδέσμων

Προστασίας τους, που μπορούν να συμβάλλουν στην καλύτερη προστασία τους και είναι ανάγκη να εξεταστούν.

- Είναι ανάγκη να δοθεί ακόμα μεγαλύτερη έμφαση στην πρόληψη τόσο ενόψει της τρέχουσας αντιπυρικής περιόδου όσο και μακροπρόθεσμα. Γι' αυτό πρέπει να επισπεύδονται οι διαδικασίες έγκρισης των προγραμματικών συμβάσεων για έργα πυροπροστασίας, να εντατικοποιηθούν οι προσλήψεις εποχικών πυροφυλάκων και να εξεταστεί η επέκταση της θητείας τους για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, να δοθεί μεγαλύτερη χρηματοδότηση για έργα καθαρισμού των δασών και περιορισμού της δασικής βιομάζας, να ενισχυθεί η αστυνόμευση και η επιτήρηση των δασικών περιοχών και να ενισχυθούν οι τοπικοί Σύνδεσμοι Προστασίας σε εξοπλισμό και προσωπικό.
- Η αποσαφήνιση του ιδιοκτησιακού καθεστώτος των περιαστικών δασικών εκτάσεων, ο αυστηρός προσδιορισμός των χρήσεων γης και η κατά το δυνατόν ανάσχεση των διεκδικήσεων είναι ζητήματα που πρέπει επίσης να εξεταστούν. Η ανάρτηση οριστικών δασικών χαρτών και η σύνταξη δασολογίου κατά προτεραιότητα για τα 4 περιαστικά βουνά της Αττικής ή ακόμα και το ενδεχόμενο απαλλοτρίωσης των δασικών εκτάσεων από το Κράτος, είναι μέτρα που πρέπει να εξεταστούν.
- Όσον αφορά στην ανάπλαση, είναι ανάγκη να δοθεί έμφαση στην ολοκλήρωση των τεχνητών αναδασώσεων, στην εξασφάλιση της υδροδότησης και την αυστηρή επιτήρηση των αναδασωμένων εκτάσεων, ειδικά όσων έχουν φυτευτεί για δεύτερη και τρίτη φορά. Ιδιαίτερη μέριμνα πρέπει τέλος να λαμβάνεται για τα έργα υδροδότησης (φράγματα, υδατοδεξαμενές κ.λπ.) και συγκράτησης των εδαφών που είναι ζωτικής σημασίας, προκειμένου να αποδώσουν οι αναδασώσεις και να αναγεννηθούν τα δασικά οικοσυστήματα σε βάθος χρόνου.

6. Πετρελαιοκίνηση στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη

Ανοίγοντας τον κύκλο συνεδριάσεων για την οικολογική μετακίνηση, η Επιτροπή Περιβάλλοντος διεξήγαγε την πρώτη συζήτηση, για τα υπέρ και τα κατά της